

ОТЧЕТ

за дейността на Националната съдебна мрежа
за международно сътрудничество
по наказателни дела в Република България

през периода 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г.

Настоящият отчет представя дейността на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България през периода 1 януари 2025 г. – 31 декември 2025 г. Документът обобщава организационното развитие на Мрежата, оказаната методическа и практическа помощ, участието в дейността на Европейската съдебна мрежа, проведените обучения, идентифицираните затруднения при прилагането на инструментите за международно сътрудничество и насоките за развитие през 2026 г.

I. Състав на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела в Република България (Мрежата) през отчетната 2025 г.

На 21.05.2024 г. бе открита процедура за избор на нови членове и национално лице за контакт НСММСНДРБ по протокол № 23/21.05.2024 г. Част от членовете на НСММСНД заявиха желанието си да продължат участието в Мрежата, както и работата си за звена за контакт в Европейската съдебна мрежа. След проведеното събеседване с допуснатите кандидати и извършеното оценяване съгласно чл. 13 и чл. 14 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, на основание на чл. 15, във връзка с чл. 3 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, конкурсната комисия на 04.10.2024 г. обяви класирането на кандидатите. С решение по протокол №39 от 22.10.2024 г., т.13, Съдийската колегия поднови участието на подалите заявление за участие за втори мандат в Мрежата съдии, които продължиха да изпълняват и функциите на звена за контакт в ЕСМ. Със същото решение СК на ВСС избра и трима нови членове на Мрежата - съдия Атанас Атанасов от АС – София, съдия Камелия Ненкова – РС – Перник и съдия Лидия Георгиева – РС – Своге.

С решение по протокол № 20/25.01.2025 г. на СК, т.19, по предложение на националното лице за контакт на НСММСНДРБ всички

членове на Мрежата бяха избрани за контактни точки в Европейската съдебна мрежа.

С решение на СК на ВСС по протокол № 9/08.03.2022 г. бе открита процедура за избор на членове на НСММСНДРБ. С решение СК на ВСС на основание чл.15 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ избра за член на Мрежата съдия Ангелина Лазарова от Апелативен съд – Варна. Впоследствие с решение на СК на ВСС съдия Лазарова бе избрана и за звено за контакт в ЕСМ. Съдия Лазарова продължи участието си в Мрежата, без да преминава процедурата за избор, обявена на 21.05.2024 г., тъй като 5-годишния ѝ мандат на участие изтича 2027 г.

Така през календарната 2025 г. Мрежата функционираше и бе съставена от 10 членове, разпределени както следва:

Апелативен район София:

Атанас Атанасов - АС – София
Калин Баталски – председател на Окръжен съд – Перник
Камелия Ненкова – РС – Перник
Лидия Георгиева – РС – Своге
Мариета Неделчева – съдия в Окръжен съд – София;
Татяна Грозданова – Чакърва – съдия в Апелативен съд – София

Апелативен район – Бургас:

Георги Иванов – съдия в Окръжен съд – Бургас

Апелативен район Варна:

Ангелина Лазарова – съдия в Апелативен съд - Варна
Светла Даскалова – съдия в Окръжен съд – Варна
Светослава Колева – съдия в Апелативен съд – Варна

Апелативен район Велико Търново

Мариета Неделчева – съдия в Окръжен съд – София;
Татяна Грозданова – Чакърва – съдия в АС – София.

Апелативен район Пловдив:

Мариета Неделчева – съдия в Окръжен съд – София;
Светла Даскалова – съдия в Окръжен съд – Варна.

Работата и начинът на функциониране на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела са уредени с Правилата за дейността на Националната съдебна мрежа за международно сътрудничество по наказателни дела на РБ, приети с решение на Съдийската колегия на ВСС по пр.№9/13.03.2018 г.¹ НСММСНДРБ, съгласно чл.1 от Правилата има за цел да оказва необходимата помощ, както и да си сътрудничи с лицата за контакт от Европейската съдебна мрежа и други подобни институции. Мрежата действа с сътрудничество с Националната прокурорска мрежа на Република България чрез националните лица за контакт на двете мрежи.

Всичките десет членове на НСММСНДРБ са избрани от СК на ВСС и за звена за контакт в Европейската съдебна мрежа. Основната роля на звената за контакт в ЕСМ, дефинирана в Решение 2008/976/ПВР на Съвета от 16 декември 2008 г. относно ЕСМ (Решението за ЕСМ) като „активни посредници“ е да улеснява съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси между държавите членки на ЕС. Във връзка с тази своя роля те подпомагат установяването на преки контакти между компетентните органи, като предоставят правна и практическа информация, необходима за изготвянето на ефективно искане за съдебно сътрудничество или за подобряване на съдебното сътрудничество като цяло (чл.4 от „Решението за ЕСМ“). Съгласно „Решението за ЕСМ“ в държавите на контактните точки, същите следва да промотират и да участват в организацията на различни обучения за съдебно сътрудничество. ЕСМ е уникална мрежа, съставена от отдадени професионалисти (съдии, прокурори, служители в Министерствата на правосъдието на държавите членки), които активно съдействат при транснационалните разследвания и съдебни процеси и борбата със сериозните престъпления и безнаказаността. ЕСМ допринася за осъществяване на директните контакти между професионалистите от държавите членки и разрешаване на различни правни проблеми, възникнали в наказателното производство. Освен това ЕСМ играе и важна роля при своевременното предоставяне на информация на контактните точки и националните власти за извършените промени в правната рамка и в процедурите по прилагане на инструментите за международно сътрудничество по наказателни дела. Членовете на Мрежата, определени като такива през 2024 г., благодарение на участието си в различни мероприятия на ЕСМ (регулярни и пленарни срещи, езикови обучения, онлайн срещи и други), както и на работата си с международните инструменти за сътрудничество при оказване на помощ на колеги от страната и чужбина, успяха да създадат ползотворни лични контакти с

¹ <https://vss.justice.bg/root/f/upload/34/Pravila%20MSND%20-08.03.2022-0.pdf>

други звена за контакт на държавите членки, които съществено улесниха съдебното сътрудничество по наказателни дела в Република България.

В периода от време 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г., който обхваща докладът, пандемията, причинена от заболяването коронавирус (Ковид-19) вече не оказваше съществено значение върху живота на хората, който продължи в нормалния си ритъм, като не повлияше и в областта на международното сътрудничество по наказателни дела. Пандемията с оглед наложените рестрикции при придвижването на хора и стоки даде съществен тласък при използването на технологиите в правораздаването, а именно използването на видеоконферентни връзки за провеждане на виртуални заседания както по наказателни, така и по граждански дела, обмена на книжа по имейл, задължителното използване на „Единната информационна система на съдилищата“ – качването на всички книжа в електронната система, както и изпращане и получаване от страните и съда на електронно подписани документи, предоставянето на електронен достъп на страните до делата. През 2025 г. особено актуална тема за разискване в обществото и в професионалните среди стана използването на изкуствения интелект /ИИ/ в правосъдието, който върви ръка за ръка с дигитализацията на процесите в тази и други сфери на обществения живот. Отворени бяха дискусии за възможността изкуственият интелект да бъде използван в правосъдието, но винаги под човешки контрол, с ясни етични принципи и ограничения. Международните правоприлагащи организации подчертават, че изкуственият интелект може безспорно да подобри достъпа до правосъдие, да ускори процесите и да намали грешките, но крие рискове като пристрастия, непрозрачност и прекомерна зависимост от частни технологии. ЮНЕСКО² подчертава, че ИИ трябва да бъде асистираещ инструмент, а не заместител на съдията, и да работи под „смислен човешки надзор“. През 2025 г. бяха разисквани и основните направления, в които изкуственият интелект може да се използва в правосъдието, като в не малка част от държавите в света вече се използва в сфери като: 1. електронно правосъдие и дигитализация – за автоматично генериране на документи, интелигентно търсене в правни бази данни, подпомагане на граждани чрез чат ботове за правна информация, 2. съдебна администрация и управление на дела, като подпомага автоматизирано разпределение на дела, използва се за обработка на големи обеми документи, оптимизация на срокове и натовареност на съдиите и прокурорите. Изкуственият интелект може да бъде използван и при 3. оценка на доказателства и установяване на факти, като анализира доказателства в електронна форма, открива модели и несъответствия, подпомага съдии и прокурори при обработка на големи масиви данни.

² <https://www.unesco.org/en/articles/guidelines-use-ai-systems-courts-and-tribunals>

Винаги обаче решенията на различните казуси и дела трябва да остават в ръцете на човешки съдия. В областта на наказателното правосъдие изкуственият интелект се използва и при разследване, анализ и прогнозиране на престъпността, най-вече в САЩ. Доклад на Министерството на правосъдието на САЩ³ от 2024 г. описва използването на ИИ в различни области като: идентификация и наблюдение (биометрия, лицево разпознаване, разпознаване на регистрационни номера на автомобили), при изготвяне на експертизи (анализ на дигитални доказателства, автоматизирани експертизи), прогнозиране на престъпност и рискове. В доклада са подчертани и сериозните рискове, които крие използването на ИИ, а именно: пристрастия, грешки в биометрията, непрозрачност на алгоритмите и опасност от нарушаване на граждански права. Също така в някои държави членки като Испания например, а също и в САЩ, изкуственият интелект се използва за алгоритмични оценки на риска от извършване на друго престъпление в съдилищата, като подпомага вземането на решение от съдията по отношение на вземане на гаранции, постановяване на присъди или условно предсрочно освобождаване. Съгласно обаче анализ на Stanford Law School⁴ тези системи могат да: възпроизвеждат социални и расови пристрастия и влияят непрозрачно върху решения, свързани със свободата на хората. Затова и се препоръчва строго регулиране, прозрачност и независим надзор. През 2025 г. членовете на НСММСНД следяха развитието на темата относно използването на ИИ в правосъдието, която е неразривно свързана с дигитализацията на тази сфера на обществения живот и респективно и със съдебното сътрудничество по наказателни дела.

През 2025 г. членовете на НСММСНДРБ, които са и контактни точки в Европейската съдебна мрежа, продължиха да бъдат сигурен канал за улесняване на съдебното сътрудничество по наказателни дела и да помагат на своите колеги при нужда от оказване на помощ в тази област. Продължи през отчетната година изпращането и получаването на книжата, свързани с търсене и получаване на правна помощ от държави членки на ЕС да бъде осъществявано главно по електронен път. За съществуващия напредък на дигитализацията на правосъдието и в частност на международното сътрудничество по наказателни дела ще допринесе и приетия Регламент /ЕС/ 2023/2844 на Европейския парламент относно цифровизацията на съдебното сътрудничество и достъпа до правосъдие по гражданскоправни,

3

<https://www.justice.gov/olp/media/1381796/dl?inline#:~:text=Artificial%20intelligence%20%28AI%29%20use%20is%20rapidly%20transforming%20the,to%20cause%20harms%2C%20amplify%20disparities%2C%20and%20omnidirect%20resources.>

⁴ <https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2026/03/AI-in-Criminal-Justice-Final-Report-3-21-26.pdf>

търговскоправни и наказателноправни въпроси⁵. С регламента се определят общо правно основание за използването на електронна комуникация между: компетентните органи на държавите членки в процедурите за съдебно сътрудничество по гражданскоправни, търговскоправни и наказателноправни въпроси; физически или юридически лица и компетентни органи в процедурите за съдебно сътрудничество по гражданскоправни и търговскоправни въпроси. Създават се и правила относно използването на видеоконферентна връзка или друга технология за комуникация от разстояние, прилагането на електронни подписи и печати, правните последици от електронните документи и електронното плащане на такси. Регламентът се прилага от 1 май 2025 г. Членове 3 и 4 относно електронната комуникация обаче ще се прилагат от първия ден на месеца, следващ период от две години от датата на влизане в сила на съответните актове за изпълнение.

Обменът на инструментите за международно сътрудничество и резултатите от тяхното изпълнение е предвидено да се осъществява посредством: Дигиталната система за обмен на електронни доказателства e-Evidence Digital Exchange System /eEDES/, преименувана на JUDEX, тъй като обхваща не само инструментите за събиране на електронни доказателства, но е съществена иновация, създадена да подобри ефективността на международното сътрудничество в ЕС по наказателни дела. Тя е създадена в отговор на нарастващата нужда от бърз достъп до информация в разследванията по наказателни дела и нужда от ефективно международно сътрудничество. Тази система ще стане задължителен канал за обмен на инструменти за международно сътрудничество /европейски заповеди за предоставяне и запазване на електронни доказателства, ЕЗР, молби за правна помощ, ЕЗА, удостоверения за обезпечаване и изпълнение на постановени конфискации и отнемане на вещи, пробации, финансови санкции, изпълнение на присъди, с които е наложено ефективно наказание „лишаване от свобода“/ като съгласно създадената пътна карта задачата следва да бъде осъществена и завършена окончателно към 2032 г. Към 2028 г. се предвижда платформата да заработи с обмен на европейски заповеди за разследване и молби за правна помощ за връчване на процесуални документи по наказателни дела, като поетапно в платформата ще бъдат включвани и останалите инструменти за международно сътрудничество.

На следващо място Регламент (ЕС) 2023/1543 относно европейските заповеди за предоставяне и европейските заповеди за запазване на електронни доказателства създаде два нови инструмента за електронни

⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302844

доказателства: европейска заповед за предоставяне (ЕРОС) – за получаване на данни от доставчик на услуги в друга държава членка, европейска заповед за запазване (ЕРОС-PR) – за задължаване доставчик да запази данни, докато бъде издадена заповед за предоставяне. Регламентът изрично предвижда, че обменът на тези заповеди между държавите членки ще се извършва чрез сигурна ИТ система, което означава че първо платформата JUDEX, след влизане в сила на Регламента от 18.08.2026 г., ще заработи с обмен на европейска заповед за предоставяне и европейски заповед за запазване на електронни доказателства.

Всички тези инициативи безспорно изискват съществени технически и административни последващи действия на национално равнище в Република България. За ефективното и по-бързо осъществяване на инициативата за дигитализация на съдебното сътрудничество по наказателни дела могат да бъдат използвани знанията и експертизата на членовете на НСММСНД, които да бъдат обучени за работа с електронната платформа и впоследствие да предадат знанията си на своите колеги или да се използва методът наречен „обучение на обучители“.

Основните направления на дейността на членовете на Мрежата през периода 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г. са както следва:

II. Дейност по запитвания към съдиите-членове.

1. Официални запитвания – ПРИЛОЖЕНИЕ 1, Обобщение на дейността.

Съдействие е било потърсено и предоставено от съдиите-членове през 2025 г. чрез общо 196 бр. дейности, за сравнение през 2024 г. - 167 бр. дейности, през 2023 г. чрез общо 177 бр. дейности, а през 2022 г. – чрез 137 бр. дейности.

Официални запитвания са постъпили, както следва - през 2025 г. от общо 75 различни органи – 53 от които национални, 7 чуждестранни и 15 са постъпилите искания от други контактни точки на ЕСМ.

През 2025 г. запитванията са се отнасяли до 118 бр. тежки престъпления и 41 бр. други престъпления, през 2024 г. запитванията са се отнасяли до 104 бр. тежки престъпления и 20 други престъпления, през 2023 г. до 127 тежки престъпления и 24 други престъпления, през 2022 г. – до 88 тежки престъпления и 13 други престъпления. В част от случаите търсената информация, относима към съответното дело, е била предоставена без да е било известно за какво престъпление точно се води

наказателното производство, по което е отправено запитването, или след приключването на производството, поради което тези престъпления, не са включени в статистиката.

Информация по относимото (национално или чуждо) законодателство през 2025 г. е била предоставена в 23 случая, през 2024 г. в 15 случая, през 2023 г. - в 14 случая, а през 2022 г. - в 15 случая.

През 2025 г. съдиите членове на Мрежата и контактни точки в ЕСМ са предоставили помощ по молби за правна помощ в 40 случая, които включват помощ във връзката с подготовка на молба за правна помощ и по време на изпълнението на молба за правна помощ, през 2024 г. в 47 бр. случаи, през 2023 г. е предоставена помощ в 32 случая, а през 2022 г. – в 46 случая. В 4 случая е предоставена помощ от членовете на Мрежата в случаите на забавяне на изпълнението на молбата за правна помощ и неполучаване своевременно на отговор от компетентните държави - членки в ЕС и трети държави.

Съгласно докладите на членовете на Мрежата използването на ЕЗА, като инструмент за международно сътрудничество, продължава да се извършва ефективно, като за 2025 г. е имало 41 случая, през 2024 г. е 25 случая, за 2023 г. – 26 случая, а през 2022 г. е оказана помощ в 13 на брой случаи на предоставена помощ при подготовката и в процеса на изпълнение на ЕЗА или на искане за екстрадиция. Обикновено оказваната помощ се отнася до изискване на по-бързо предоставяне от издаващия орган на допълнителна информация, при констатиране от българския съд неясноти при описание на престъплението и участието на исканото лице в него, както и до изискване на гаранции по реда на чл.41, ал.2 и ал.3 от ЗЕЕЗА в случай, че за престъплението, за което се иска предаването на лицето е предвидено наказание доживотен затвор или мярка, изискваща постоянно задържане на лицето, или лицето е българския гражданин или лице, което постоянно пребивава на територията на Република България. Оказана асистенция по запитвания от български магистрати понякога касае и посочване на относимата практика на СЕС по конкретния случай, разглеждан от колегите, като например по какъв начин да се процедира при искане за предаване на лице, за което българският съд е установил, че е невменяемо или тежко болно. Помощта, която е дадена при исканията за екстрадиция продължава най-често да се отнася до откриване и посочване на приложимия правен акт в процедурата по предаване на лицето на трета държава или искането му за предаване в Република България, или до посочване на относимите разпоредби на Споразумението за търговия и сътрудничество и наличието на формуляр на заповед за арест или молба за правна помощ, който да бъде попълнен, както и къде да бъде изпратен, в случай, че се иска предаването на лице, намиращо се в Кралство Великобритания.

През 2025 г. в 48 случая е оказана помощ по време на издаването и изпълнението на ЕЗР, от които 22 на брой случая помощта е предоставена по време на изпълнението на ЕЗР, а в 26 от случаите при подготовката на ЕЗР. За сравнение през 2024 г. е предоставена помощ в 21 случая, през 2023 г. – това е станало в 16 случая, а през 2022 г. в 23 на брой случаи. С оглед на така изнесената статистика може да се направи извод, че европейската заповед за разследване продължава да бъде един от най-често използваните международни инструменти за съдебно сътрудничество по наказателни дела, като броя на потърсената помощ от национални и чуждестранни органи се е удвоил. С оглед на зачестилата употреба на електронни средства за комуникация и за реализиране на съдебното сътрудничество, съдебните органи на държавите членки все по-често използват разпита на свидетели чрез видеоконферентна връзка. Предвид горните изводи, безспорно е установено, че в съдебна фаза най-често използваният инструмент е издаването на ЕЗР за разпит на свидетел чрез видеоконферентна връзка или чрез стандартната процедура, чрез задаването на писмени въпроси, включени във въпросници или изискване на представянето на справки и документи от компетентните органи на държавите членки на ЕС. Обикновено членовете на Мрежата са ангажирани в целия процес от съставянето на ЕЗР, издирването на компетентния орган за нейното изпълнение и изпращането ѝ, през уточняването на техническите детайли за осъществяване на видео връзката, уточняването коя от страните ще осигури участието на преводач, до осъществяването на разпита и изпращането на съставения от българския съд протокол за проведения разпит. В досъдебното производство се забелязва използване на ЕЗР в по-широк диапазон (разпити на свидетели, събиране на писмени и веществени доказателства, използване на специални разузнавателни средства и др.) с оглед на извършваното разследване на различните видове престъпления. Помощта на членовете на НСММСНД през 2025 г. е търсена често с оглед на изменението на Закона за европейската заповед за разследване, въведени с ДВ бр.36 от 23.04.2024 г. и уточняване на това кой е компетентния орган за издаде ЕЗР. Също така съществува разнородна практика сред компетентните органи на държавите членки на ЕС по какъв начин следва да се процедира, когато съдебният орган се нуждае от повече детайли относно постановените в други държави членки присъди по отношение на лицето и тяхното изтърпяване. Част от държавите членки считат, че следва да бъде издадена молба за правна помощ, за да се получи необходимата информация, докато друга част, считат, че събирането на тези данни попада в обхвата на ЕЗР, тъй като представлява събиране на доказателства по своята същност и е необходимо издаването на такава заповед. Следва да бъде отбелязано, че в голямата им част осъжданията, отразени в ECRIS, което съкращение

означава /European Criminal Records Information System – *Европейска информационна система за съдимост*/ са неясни и не съдържат необходимите данни, за да може съдът да вземе своето решение.

Предоставяне на помощ по време на подготовката на издаване на актове за обезпечаване е регистрирана само в един случай и помощта е дадена на национален орган. Няма регистриран случай за предоставяне на помощ по време на изпълнение на актове за обезпечение. При изпълнение на такива актове е била предоставена помощ по 1 запитвания през 2024 г. по искане на национален орган, през 2023 г. са регистрирани 2 запитвания, а през 2022 г. – 1 запитване.

От докладите на членовете на Мрежата става ясно, че е оказана помощ по време на подготовката на издаване на удостоверение за финансова санкция в 6 случая на национални органи, както и в 9 случая на оказана помощ по време на изпълнението на искането за финансова санкция от национални органи. За сравнение през 2024 г. са регистрирани случаи на оказана помощ при издаване на удостоверение за финансова санкция в 2 случая на национални органи, както и в 9 случая на оказана помощ по време на изпълнението на искането за финансова санкция, от които едно постъпило от чуждестранен орган, а 8 от национални органи. Регистрирани са 2 случая на оказана помощ по време на подготовката на издаване на удостоверение за финансови санкции през 2023 г. Най-голям брой от отправените молби за помощ от компетентните органи, отнасящи се до изпълнението на финансовите санкции, са за изискване и за получаване на своевременна информация от органите на държавите членки, по отношение на посочването на ясно и точно описание на нарушението, за което се отнася наложената финансова санкция и предоставянето на пълен и точен превод на удостоверението. Продължава констатираната в доклада на Мрежата от 2024 г. практика от Република Австрия, Федерална Република Германия и Кралство Нидерландия да бъдат изпращани в Република България удостоверения, които продължават да са само частично преведени /забелязва се, че никога няма превод на компетентния издаващ орган и колегите се налага понякога сами чрез Google translator да превеждат наименованието/ или са преведени посредством използван машинен превод, който е неясен и неточен, поради което е необходимо и изискването на допълнителен пълен и точен превод на български език или на разяснения от издаващия орган, тъй като от удостоверението не става ясно какво например е извършеното нарушение на правилата за движение. Друга допълнителна информация, която се изисква от издаващите органи обикновено се отнася до обстоятелството връчен ли е документът на засегнатото лице, с който е наложена финансовата санкция и начина му на връчване, за да се извърши проверка дали е някое от факултативните основания за отказ да бъде признато

и изпълнено решението за налагане на финансова санкция, визирано в чл.35, т.9 и т.10 от Закона за признаване, изпълнение и изпращане на актове за конфискация или отнемане и решения за налагане на финансови санкции.

По искане на районните съдии от съдилищата в окръг София бе проведена работно съвещание с участието на съдиите Татяна Грозданова и Мариета Неделчева и бяха обсъдени въпросите по какъв начин следва да бъде изпълнено наложеното наказание „глоба“ или „конфискация“ по наказателни дела, когато лицето живее и/или получава доходи, притежава имущество в чужбина. На това съвещание бе коментиран и въпроса по какъв начин следва да бъдат зачитани присъдите, постановени по отношение на лица в други държави членки, както и дали българският съд може да променя волята на чуждия съд.

През 2025 г. за разлика от 2024 г. е поискано предоставянето на помощ по време на подготовката на издаване на акт за конфискация в 1 случай от национален орган, както и в 3 случая по време на изпълнение на акта за конфискация. През 2024 г. не са регистрирани искания от национални органи или чуждестранни органи във връзка с подготовката на издаване на акт за конфискация или изпълнението на акта за конфискация, също от национални органи. През 2023 г. е оказано съдействие по 1 искане от национален орган по време на подготовката на издаване на акт за конфискация и по 2 искания по време на изпълнението на акта за конфискация. Забелязва се от предоставените от членовете на Мрежата отчети, че този инструмент продължава да се прилага рядко и когато се прилага се срещат затруднения от изпълняващия орган, най-вече поради съществените разлики в законодателствата на държавите членки в тази област на материалното и процесуалното право.

Следва да бъде отбелязана сравнително трайната тенденцията, касаеща големия брой на случаите на предоставена помощ по време на изпълнението на удостоверенията за признаване на наказания лишаване от свобода (ЗПИИАННЛСМВЛС, в сила от 01.01.2020 г. и РР 909/2008/ПВР), през 2025 г. са регистрирани 22 случая на потърсена помощ, като през 2024 г. са регистрирани 18 такива случая, през 2023 г. - 26 случая, а през 2022 г. - 10 случая.

През 2025 г. членовете на Мрежата са предоставили помощ в 6 случая по време на изпълнение на искането за признаване на наказание пробация, през 2024 г. случаите са 7, а през 2023 г. в 2 случая е оказана помощ по време на издаване на удостоверение за признаване на наказание пробация и надзор върху пробационните мерки и алтернативните санкции, и в 3 случая е предоставена помощ по време на издаване на удостоверение за признаване на наказание пробация и надзор върху пробационните мерки. За сравнение през 2022 г., регистрираните случаи са само 2.

През 2025 г. – в 16 случая, през 2024 г. - в 15 случая и през 2023 г. в 7 случая, а през 2022 г. – в 6 случая, е предоставена помощ в други процедури за съдебно сътрудничество от членовете на Мрежата като например – изискване на данни за съдимост на подсъдимо лице и установяването му намира ли се в някое от местата за лишаване от свобода в Република България или в чужбина и в кое точно, съдействие за уточняване на компетентния орган и др.

Следва да се отбележи, че така посочената по-горе статистика не отразява в пълен обем свършената работа от членовете на Мрежата и усилията, които са положили, за да предоставят нужната правна помощ. Понякога казусите са сложни и се изисква оказване на многократна помощ и намеса на контактната точка, първо за да окаже помощ при подготвянето на съответния инструмент и попълване на формуляра, необходим за неговото изпълнение, след това при изпращането му на компетентния орган, както и при получаване на резултатите от изпълнението.

2. Неофициални запитвания.

Необходимо е да бъде отчетено, че ежедневно членовете на Мрежата правят консултации по телефона със свои колеги като дават разяснения по прилагането на правните инструменти за съдебно сътрудничество, компетентния орган, на който следва да бъде изпратена ЕЗА, ЕЗР или молбата за правна помощ, също така дават съвети кой инструмент да бъде избран с цел реализиране на ефективно сътрудничество по наказателни дела. Тези консултации и съвети, които се дават ежедневно от членовете на Мрежата, не са отразени в отчетността, тъй като необходимата информация се предоставя незабавно.

От обобщените доклади на членовете на НСММСНД става ясно, че Рамково решение 2002/584/ПВР за ЕЗА и процедурите за предаване между държавите-членки и респ. националният ЗЕЕЗА остава един от най-често използваните и ефективни правни инструменти в областта на съдебното сътрудничество по наказателни дела. През разглеждания период членовете на Мрежата са улеснили процеса на издаване и изпълнение на европейски заповеди за арест (ЕЗА) в множество случаи като са предоставяли информация за националните процедури, установявали са директен контакт с издаващите национални власти и са улеснявали обмена на информация по делата, отнасящи се до ЕЗА. В случаите, когато не са получили своевременно отговор на своите запитвания, те са се обръщали към контактни точки от съответните държави членки с цел да проверят движението на молбата на българските власти и да ускорят предоставянето на търсената информация. Редки са били случаите, когато звената за контакт не са получавали отговор и помощ от звената за контакт на

другите държави членки, поради което и случаят е насочван за съдействие към Националното бюро на Република България в Евроюст, където обикновено всичко е било разрешавано успешно. Не са редки и случаите, когато българските магистрати са се обръщали към членовете на Мрежата, за да споделят стоящ пред тях проблем за разрешаване в процедура по изпълнение на ЕЗА, като са отправяли искания за съвет или за посочване на относима към случая практика на СЕС. Следва да бъде отбелязано, че често използван инструмент е и ЕЗР, издавана съгласно Директива 2014/41/ЕС относно ЕЗР. Видно от потърсената помощ при подготовката и изпълнението на ЕЗР, компетентните органи на държавите членки активно го използват, за да събират доказателства по делата си по трансгранични престъпления.

При анализиране на събраните данни през 2025 г. за оказаната от членовете на Мрежата правна помощ, продължава да е актуално посоченото в докладите на НСММСНДРБ за 2021 г. – 2023 г. и 2024 г., че прави впечатление отсъствието на казуси по признаване и изпращане на актове по мерки за процесуална принуда, различни от задържане, незначителното прилагане на инструментите за обезпечаване и конфискации, както и липсата на прилагане на института на европейската заповед за защита.

Всеки от членовете на Мрежата е подготвил своя личен отчет, който е включен в **ПРИЛОЖЕНИЕ 2**.

III. Участие в пленарни и регулярни срещи на Европейската съдебна мрежа (ЕСМ) и други дейности свързани с дейността на ЕСМ.

В периода 01.01.2025 г. – 31.12.2025 г., както и преди това, участието на членовете на Мрежата и звена за контакт в пленарните и регулярни срещи на ЕСМ бе организирано на ротационен принцип, за да може всяка една контактна точка да участва в такъв формат, организиран от ЕСМ, ако желае. Членовете на Мрежата редовно получаваха информация за поканите, отправени за участие в срещите, както и при желание на някои от членовете да участва, той биваше своевременно командирован от СК на ВСС чрез КАК по предложение на националното лице за контакт на НСММСНДРБ за участие. В срещите съгласно правилата на ЕСМ могат да участват най-много по две контактни точки от държава членка в регулярните срещи и до 3 звена за контакт в пленарните срещи, като тези места бяха разпределяни между контактните точки от Мрежата (които са само съдии) и представителите на прокуратурата. Участието в посочените срещи е ставало възможно благодарение на оперативната работа на съответните комисии и своевременно командироване на звената за

контакт и осигуряването на средства от СК на ВСС за пътни и дневни разноски. Следва да бъде отбелязано и своевременното съдействие по уреждане на логистични въпроси, като организацията на пътуването и престоя в съответните държави от Отдел „Международна дейност и протокол“ при ВСС. Посочените срещи и участието в тях са от съществено значение с оглед създаването на мрежови връзки и лични контакти от звената за контакт, тъй като човешкият фактор е един от основните елементи в работата на ЕСМ и разбира се ключов фактор, определящ ефективността на предоставянето на необходимата помощ и следователно успеха на ЕСМ и на НСММСНДРБ в частност.

Пленарните и регулярни срещи на ЕСМ създават възможност на звената за контакт от държавите членки да се срещат, да изграждат взаимно доверие помежду си и да установяват стабилни професионална връзки, както и да обсъждат правни и практически проблеми и да обменят опит и добри практики в областта на международното сътрудничество по наказателни дела. Изграждането на такива контакти представлява един продължителен процес, в който професионалистите постепенно изграждат взаимно доверие помежду си и работят ефективно заедно и целенасочено към оказване на помощ на колегите си в трансгранични случаи, свързани с разследването и преследването на извършителите на тежки престъпления.

1. Съдия Лидия Георгиева е взела участие в 46-тата Регулярна среща на звената за контакт на Европейската съдебна мрежа, за периода 12-14.02.2025 г. в гр. Хага, Нидерландия;

2. Съдиите Камелия Ненкова и Лидия Георгиева са взели участие в 15-тото езиково обучение на английски език за контактни точки на Европейската съдебна мрежа, за периода 8-11 април 2025 г. в гр. Любляна, Република Словения;

3. Съдия Неделчева е взела участие в 37 - та среща на Мрежата за разследване и наказателно преследване на геноцид, престъпления против човечеството и военните престъпления (Мрежата за геноцид), проведена в гр. Хага, Кралство Нидерландия, 9-10.04.2025 г..

4. Съдия Мариета Неделчева и съдия Камелия Ненкова са взели участие в 64-тата Пленарна среща на Европейската съдебна мрежа, проведена в град Варшава, Република Полша, 7-9 май 2025 г.

5. Съдия Камелия Ненкова е участвала във въвеждаща среща за новите контактни точки на Европейската съдебна мрежа (ЕСМ), присъствено за периода 17-19.09.2025 г., в гр. Хага, Нидерландия;

6. Съдиите Лидия Георгиева и Камелия Ненкова са взели участие в 65-тата Пленарна среща на Европейската съдебна мрежа, за периода 5-7.11.2025 г. в гр. Копенхаген, Кралство Дания.

7. Съдия Мариета Неделчева е взела участие в 38 - та среща на Мрежата за разследване и наказателно преследване на геноцид, престъпления против човечеството и военните престъпления (Мрежата за геноцид), проведена в гр. Хага, Кралство Нидерландия, 18-20.11.2025 г.

8. Съдия Светослава Колева е взела участие в среща на Euromed Justice Network, в гр.Палермо Италия.

9. На 03.12.2025 г. бяха чествани 10 години от създаването и функционирането на НСММСНД. На тържеството бяха поканени и присъстваха членовете на Мрежата и представители на съдебната власт, прокуратурата, Министерството на правосъдието, НИП, Евроюст, академичните среди, адвокатурата и други институции, работещи в областта на международното сътрудничество. Съдия Ангелина Лазарова, първото национално лице за контакт на Мрежата, представи дейността на структурата до 2019 г., а съдия Мариета Неделчева, следващото национално лице за контакт, представи дейността до момента на провеждане на тържеството. Посочено бе, че изминалото десетилетие е белязано от постоянство, професионализъм и отдаденост на една кауза на членовете на Мрежата да изградят мостове между институциите, да улеснят сътрудничеството и да гарантират справедливост отвъд националните граници. Бе подчертано в речите от съдия Лазарова и съдия Неделчева, че през изминалите 10 години членовете на Мрежата са я утвърдили като ключов инструмент за обмен на знания и добри практики. Посочено бе, че са създадени ефективни механизми за комуникация и координация между съдии, прокурори и експерти и институции, работещи в областта на съдебното сътрудничество по наказателни дела. Освен това членовете на Мрежата през този период от време са успели да докажат, че международното сътрудничество е не просто необходимост, а гаранция за върховенството на закона. Тържеството бе повод членовете на Мрежата да погледнат назад с признателност към всички, които положиха усилия за изграждането и развитието на тази структура, а именно членовете на ВСС, НИП, както и всички партньори, с които членовете са работили професионално за изграждане капацитета на Мрежата.

IV. Организираны обучения от НИП (част от тях по инициатива на НСММСНДРБ), ЕМСО, ЕРА и ВСС и други субекти, занимаващи се с организация на обучения в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

Членовете на НСММСНДРБ са приели като своя мисия популяризирането на международните инструменти за сътрудничество по наказателни дела с държавите членки на ЕС и с трети държави. След влизането в сила на нови нормативни актове, регламентиращи на европейско ниво прилагането на такива инструменти и/или въвеждането на съответните промени в законодателството на Република България по предложение на членовете на Мрежата, са били своевременно организирани от НИП съответните обучения. При всяко едно обучение с предмет осъществяване на международно сътрудничество по наказателни дела, членовете на Мрежата използват възможността да представят както дейността на НСММСНДРБ, така и дейността на ЕСМ и възможностите на уебсайта на ЕСМ, със съдържащата се изключително полезна информация относно контактите на компетентните органи в държавите членки да получат и след това да изпълнят съответния инструмент за международно сътрудничество в Атласа /Atlas/, „Белгийските фишове“ /Fishes belges/, Компедиум /Compedium/, Съдебната библиотека /Judicial Library/, бърза връзка към сайта на ЕСМО и програмата на предвидените международни семинари⁶. Проведените обучения са както следва:

1. Съдиите Атанасов, Колева, Неделчева и Грозанова участваха в пролетния и есенния цикъл от уебинари, организиран съвместно от НИП и НСММСНД. Уебинарите се провеждаха в рамките на един час, като теми на същите бяха различни инструменти за международно сътрудничество по наказателни дела – ЕЗА, ЕЗР, изпълнение наложени наказания пробации, финансови санкции, лишаване от свобода, конфискации и отнемане на вещи, както и относимата към тях практика на Съда на ЕС. Важна тема, представена от съдия Светослава Колева, член на НСММСНД, бе и „Преюдициалното запитване – мостът между националните съдилища и Съда на ЕС“. Българските магистрати все по-често отправят запитване до Съда на ЕС с цел тълкуване на европейското право в частта касаеща прилагането на международните инструменти за сътрудничество, поради което и темата бе включена в цикъла от уебинари. Гост-лектори в част от уебинарите бяха доц. Мариана Тодорова, която представи темата „Приложението на изкуствения интелект в сферата на наказателното правораздаване“ и съдия Деница Вълкова от ВКС, която представи тема, касаеща дигитализацията на правосъдието. Следва да бъде отбелязано, че тази форма на обучение се оказа много успешна, тъй като за кратко време се преподава основната информация, относима към темата и се посочват източниците, касаещи различните инструменти за международно сътрудничество. Освен това уебинарите са достъпни за голям брой магистрати от цялата страна, като част от тях бяха отворени за участие и за

⁶ <https://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn2021/Home/BG>

съдебните служители. Необходимо е да бъде посочено, че обучението на съдебните служители в областта на дигитализацията на правосъдието и в частност на съдебното сътрудничество по наказателни дела е важен фактор за осигуряване на по-бързото и безпроблемно функциониране на електронната платформа за обмен на такива инструменти. Също така проведените уебинари се оказаха удобна форма за набиране на добри практики при прилагането на въпросните инструменти, както и за идентифициране на проблеми, пропуски и различия при прилагането им. С оглед на така констатираната успешност на провежданата серия от пролетни и есенни уебинари, тази инициатива продължи с помощта на НИП и през 2026 г.

2. Съдия Мариета Неделчева е участвала като координатор и като лектор в 3-часов уебинар, организиран от ЕМСО на тема: Digitalisation in judicial cooperation in criminal matters – The use of platforms by practitioners /Дигитализация на съдебното сътрудничество по наказателни дела. Използването на платформите от практиците/ – 18.09.2025 г., онлайн

3. Съдия Татяна Грозданова е участвала като лектор в обучение на задължителното им обучение в НИП на младши магистрати по всички инструменти на международното сътрудничество и представяне на ЕСМ и нейния сайт.

4. Съдиите Татяна Грозданова и Мариета Неделчева през ноември месец 2025 г. са участвали в работно съвещание с наказателните съдии на Софийски окръжен съд и районните съдилища в окръга във връзка с дискутиране прилагането на инструментите за международно сътрудничество по наказателни дела и срещаните проблеми.

5. Участие на съдия Мариета Неделчева като координатор в организацията и провеждането на присъствено обучение на ЕМСО и НИП на тема „Европейска заповед за разследване /обучение за напреднали/“, 9-10.10.2025 г.

6. Съдия Мариета Неделчева е участвала като лектор в семинар „Изкуственият интелект и правосъдието. Етика, ефективност и отговорност в дигиталната трансформация на правосъдието“, проведен за периода 27-28.11.2025 г. в гр.София, НИП.

7. Съдия Мариета Неделчева е участвала като лектор в обучение на тема „Разследване и преследване на извършителите на компютърни престъпления. Събиране на електронни доказателства.“, проведено на 11-12.12.2025 г. в гр.София, НИП.

През 2025 г. членовете на Мрежата са поддържали активно международно присъствие в рамките на ЕСМ и свързани специализирани формати, а стратегическите документи на НИП и европейската рамка за съдебно обучение насочват към необходимост от продължаващо, практически ориентирано и технологично адаптирано обучение

V. Участие на съдиите членове на Мрежата в проекти, срещи и обучения в областта на международното сътрудничество по наказателни дела.

С оглед на задачите, които изпълняват членовете на НСММСНДРБ, които са едновременно и звена за контакт в ЕСМ, а именно - оказване на ефективна и своевременна правна помощ във връзка с международно сътрудничество по наказателни дела, те следва винаги да бъдат много добре информирани относно правните инструменти за международно сътрудничество и националното законодателства на Република България, регламентиращи тази сфера на правото, както и практиката на Съда на ЕС и ЕСПЧ. С оглед работата на членовете на Мрежата в областта на международното сътрудничество по наказателни дела и натрупания богат теоретичен и практически опит, част от тях взеха участие като експерти и редица събития, касаещи международното сътрудничество.

В изпълнение на тези задачи членовете на Мрежата се включиха в редица събития в качеството на организатори, лектори или обучаеми. Някои от тези събития са следните:

1. Участие на съдия Мариета Неделчева и съдия Татяна Грозданова в международна среща гр. Букурещ, Румъния, проведена в рамките на проекта „Укрепване на основните права при трансгранични производства по време на и след пандемията (EPHESUS)“⁷, в който Центърът за изследване на демокрацията, заедно с организации от Гърция, Испания, Португалия и Румъния, анализираха възможностите за оптимизиране на използването на Европейската заповед за арест и за по-широко прилагане на алтернативни инструменти за сътрудничество, като Европейската заповед за разследване, Европейската заповед за надзор и Европейската заповед за пробация. Ресурсите, разработени вследствие на проекта могат да бъдат намерени на сайта на проекта.

2. Съдия Татяна Грозданова е участвала в обучение на адвокати от САК с РР 2008/675/ПВР и РР 2008/909/ПВР, прилагането им според националното право. Представяне на ЕСМ и нейния сайт.

⁷ <https://www.ephesus-project.eu/>

3. Съдия Мариета Неделчева и съдия Татяна Грозданова са взели участие в работна група в МП за изготвяне на изменения на ЗЕЕЗА.

4. Съдия Ангелина Лазарова е взела участие в срещи с магистрати по време на обмен в България.

5. Съдия Мариета Неделчева е участвала като лектор в обучение, посветено на прилагането и обхвата на Европейската заповед за разследване (ЕЗР), както и практическите и технически аспекти на прихващането на телекомуникации, част от Проекта INCEPT⁸, по покана на Фондация „Право и интернет“ – 07.10.2025 г., гр.София. Проектът INCEPT се осъществява с финансовата подкрепа на Програма “Правосъдие” на Европейския съюз и има за цел да засили капацитета на съдебните и правоохранителните органи за ефективно използване на инструментите за трансгранично сътрудничество в наказателните производства, особено в областта на електронните доказателства и телекомуникациите. Проектът се координира от Фондация “Право и интернет”, в партньорство с Университет “Адам Мицкевич”, Познан, Полша, CEELI Institute, Чехия и Научно-изследователският център Копер (ZRS Koper), Словения.

6. Съдия Ангелина Лазарова е участвала в среща с работна група по правоприлагане на Посолството на САЩ в България

7. Съдия Лазарова е участвала в проект по превенция на наркотичните вещества

8. Съдия Лазарова е участвала в работна среща на ВКС по теми от съдебния контрол в ДП

9. Съдия Лазарова е предоставила информация по регулиране, ресурси и добри практики за провеждане на видеоконференция по наказателни дела.

Въз основа на гореизложеното следва да бъдат открити следните насоки за 2026 г. за развитие на дейността на НСММСНД:

-продължаване на специализираните обучения по международно сътрудничество по наказателни дела – под формата на уебинари или на присъствени семинари;

⁸ <https://www.netlaw.bg/bg/a/prvo-mezdunarodno-sbitie-po-proekt-incept-posveteno-na-evropeiskata-zapoved-za-razsledvane-i-prihvashhane-na-telekomunikacii>

-целенасочена подготовка за цифровизацията на трансграничното съдебно сътрудничество;

-развитие на обучителен капацитет вътре в Мрежата чрез обучение на обучители;

-по-широко използване на обучение на работното място и регионални формати;

-развитие на практически ресурси, образци и казуси за по-рядко прилаганите инструменти за взаимно признаване.

VI. Отправени преюдициални запитвания от членове на Мрежата до СЕС или оказана помощ от тяхна страна при изготвяне на такива.

Отправено преюдициално запитване от състав на Апелативен съд – София, в който участва съдия Татяна Грозданова за тълкуване на разпоредби на Директива (ЕС) 2013/48, Директива (ЕС) 2016/343, Директива (ЕС) 2016/1919, по което е образувано дело С-230/25 година на СЕС.

През 2025 г. по две дела, по които съдия Атанас Атанасов е докладчик, съдебните състави от Апелативен съд София са отправили преюдициални запитвания до Съда на ЕС. По първото от тях – С-293/25 СЕС се произнесъл с определение от 18.12.2025 г., с което е разяснил реда за изпълнение на съдебен акт, с който е наложено наказание лишаване от свобода, след постановен отказ за изпълнение на ЕЗА и приемане наказанието да бъде изтърпяно в изпълняващата държава. По второто преюдициално запитване е образувано дело С-712/25 PPU с предмет изясняване на съответствието с Правото на ЕС на практика на български съдилища да отказват изпълнение на ЕЗА в случаи, в които престъпната дейност е осъществена изцяло или частично на територията на България. Това дело е висящо към 30.01.2026 г.

VII. Констатирани пропуски при регулацията на някои от инструментите за международно сътрудничество, констатирана противоречива съдебна практика, срещнати трудности или предизвикателства при работата на членовете на НСММСНД и звена за контакт в ЕСМ по различни казуси.

В отчетния доклад, изготвен от съдия Ангелина Лазарова за изминалата 2025 г., съдията е посочила, че при проучване на казус по РР 947, пробационни мерки и алтернативни санкции, са възникнали различни въпроси, произтичащи от спецификата на законодателствата на

издаващите европейски държави. Така например, постановени от съда мерки за лечение (условно наложени с изпитателен срок, през който осъденият да се среща със съответен служител), заменени с ефективно настаняване на лечение, считано за наказание, са били установени трудности по приложимия инструмент – РР 909 или РР 947. В хода на делото били обсъждани различни варианти относно адаптацията на мерките/наказанието.

Съдия Лазарова е споделила още своя опит във връзка с издадена от национален съд (за тежко престъпление) ЕЗР за провеждане на видеоконференция във Франкфурт, Германия при изпълнението на която възникнали редица трудности:

- факсът на прокуратурата не работел, било върнато автоматично писмо по електронна поща, че по силата на националното право не се приемат документи, изпратени по електронна поща и следва да се изпратят по обикновена поща и факс. Бил осъществен контакт с тулкореспондента на българските контактни точки в ЕСМ, чрез когото и след контакт с контактна точка от Германия бил установен номер на факс, различен от посочения на сайта на ЕСМ;
- действията по издирване на българския гражданин, свидетел по производството, по което била издадена ЕЗР, от страна на германските изпълняващи органи били напълно формални;
- била издадена поредната ЕЗР, изпратена до съда, с който била водена кореспонденция. Германският съдия изпратил писмо, че препраща ЕЗР до прокурора, след което се оказало, че ЕЗР е изгубена и била изпратена отново.

Съдия Лазарова в доклада си отбелязва още, че доколкото в апелативния район на гр.Варна често възникват въпроси по приложение на РР 2008/909 е необходима актуализацията на Handbook on the transfer of sentenced persons and custodial sentences in the European Union, който не е променян от издаването си на 02/12/2019. Другият източник - European Guidebook on Mutual Recognition, от 20/12/2022, обръща внимание на РР 909 от около 44 страници, но също не е актуален и не обхваща достатъчно специализирани въпроси. В този смисъл съдията моли да бъде инициирано пред ЕСМ актуализирането на интерпретативната информация по РР 2008/909, което би било полезно за всички практикуващи по отношение на прилагането на този инструмент в ЕС.

В отчетния си доклад съдия Атанас Атанасов споделя опит, че при оказана помощ по запитване от страна на чуждестранен орган за причините за забавяне на молба за връчване на процесуални книжа – решение на първоинстанционен съд, изпратена на Софийска градска прокуратура, се установило, че молбата се изпълнява по изключително бавен и сложен начин – била образувана преписка, по която било

възложено изпълнение на СДВР, откъдето била изпратена за изпълнение на районен инспектор и в продължение на повече от половин година не била изпълнена.

Съдия Калин Баталски в изготвения отчетен доклад сочи, че във връзка с работата му по улесняване изпълнението на молбата за правна помощ по НОХД 1018/2025 г. по описа на Районен съд – Дупница при отправеното искане до контактна точка на ЕСМ в Италия му било отговорено, че няма да му бъде даден отговор и няма да му бъде съдействано, освен ако искането за връчване на документи /в случая ставало дума за връчване на обвинителни актове на двама граждани на Италия, обвинени в извършване на престъпление по чл.209, ал.1 от НК/ не бъде подадено чрез използване на формата на Европейска заповед за разследване.

Съдия Камелия Ненкова е посочила в изготвения от нея доклад констатирани трудности и предизвикателства при осъществяването на поискано й съдебно сътрудничество. Така съдия Ненкова е посочила, че при образуваните дела за изпълнение за молби за правна помощ, често се констатира механично изпращане на молбите в съответния окръжен съд, което макар и в повечето случаи, не значително, но забавя за кратко иначе бързото производство, тъй като се образува частно наказателно дело пред окръжния съд, и едва след определяне на съдия-докладчик по него и произнасяне от негова страна, делото бива препратено на компетентния районен съд. Посочено е още, че това често се случва, по молби за връчване на книжа /за 2025 г., съдията е наблюдавала няколко подобни хипотези, вкл. по съдебна поръчка на неин доклад с Република Словения/. В доклада съдия Ненкова споделя и наблюденията си, че макар и не толкова често молбите за правна помощ биват изпращани без превод, което налага извършване на превод от съответния съд, за да се установи кой всъщност е компетентния орган за изпълнение.

Съдията изразява своето удовлетворение от бързия, лесен и ефективен начин на комуникация със звена за контакт в ЕСМ, като до момента сочи, че не е срещала затруднения. Също така споделя и за колебанията, които е имало сред магистратите, кои е компетентния орган за издаде ЕЗР съгласно чл.5 от ЗЕЗР, които обаче с течение на времето били решени.

XI. Извършена работа по актуализиране на страницата на ВСС, раздел „Съдебна мрежа по наказателни дела“

Членовете на НСММСНДРБ имат за задача непрекъснато да актуализират информацията в уебсайта на ВСС, отнасяща се до Мрежата. В тази връзка непрекъснато се обновява сайта с нова информация, като е

осъвременен списъкът на членовете на НСММСНД и контактите на същите⁹.

Констатира се необходимост от обогатяване на публикуваната информация, до която българските магистрати да имат достъп като наръчници за прилагане на инструментите за международно сътрудничество, решения на Съда на ЕС и ЕСПЧ, свързани с прилагането на инструментите за международно сътрудничество по наказателни дела и защита на основните права на гражданите, които могат да бъдат засегнати, посредством прилагането им. Тази констатация е направена и с доклада от 2024 г., но не са постигнати необходимите резултати, поради което е необходимо и подобряване на работата на членовете на Мрежата в тази област.

VIII. Комуникация.

През отчетния период членовете на Мрежата активно комуникираха помежду си, като си оказваха помощ един на друг или предоставяха информация, свързана с дейността им при разговори по телефона или чрез използване на имейл. Съгласно чл.27 от Правилата за дейността на НСММСНДРБ, приети с решение на Съдийската колегия на ВСС по Протокол № 9/13.03.2018 г., Съдийската колегия на ВСС, чрез Комисията по атестирането и конкурсите към Съдийската колегия на ВСС, осъществява методическото ръководство и координацията върху работата на мрежата. Установена е електронна комуникация между членовете на Мрежата по отношение на това да обменят помежду си информацията и материалите, които са получили при участие в семинар, отнасящ се до международното сътрудничество по наказателни дела, публикувано решение на Съда на ЕС и други материали. Материалите се изпращат до всички членове по електронен път, за да се запознаят с тях и да имат възможност да надграждат знанията си в областта на международно-правното сътрудничество по наказателни дела.

За отчетния период 01.02.2025 г. – 31.12.2025 г. на Мрежата, бе направено предложение за предоставяне на 2 абонамента за ползване на правно информационната система „Апис Софита“ на английски език, които са изключително полезни и се използват от членовете на Мрежата. Предложението бе уважено от СК на ВСС и членовете на Мрежата разполагат с нормативната база на английски език.

Съгласно чл.28 от Правилата Дирекция „Международна дейност“ на ВСС съдейства и координира обмена на информация между членовете на мрежата, националното лице за контакт и Съдийската колегия на ВСС.

⁹ <https://vss.justice.bg/page/view/2852>

Така установеният механизъм на комуникация продължава да действа бързо и ефективно и обслужва в пълна степен нуждите на Мрежата, като всички писма и предложения бяха своевременно придвижвани до техните адресати от Дирекция „Международна дейност“.

В отчетния период следва да се отбележи, че продължи традиционно добрата комуникация със Секретариата на Европейската съдебна мрежа. Ефективно се осъществява обменът на информация между Секретариата и Мрежата, като за всяка регулярна или пленарна среща на ЕСМ сме уведомявани своевременно. Винаги членовете на Мрежата при необходимост са получавали необходимата информация и подкрепа от ръководителя и експертите, които работят в Секретариата. Такъв пример е предоставянето на необходимата информация за провеждане на регулярната среща и пленарните 2 срещи през годината своевременно на звената за контакт в ЕСМ.

Традиционно добри и ефективни са взаимоотношенията на членовете на НСММСНД с членовете на прокурорската мрежа и звена за контакт в ЕСМ – прокурори – прокурор Иванка Которова и прокурор Светла Иванова, както и с националния кореспондент на ЕСМ за България прокурор Цветомир Йосифов и кореспондента, отговарящ за електронните инструменти прокурор Светлозар Маринчев от ОП - Бургас. Комуникацията се осъществява предимно електронно като своевременно се разпределят местата за участие на звената за контакт – прокурори и съдии в регулярната среща и в пленарните срещи, както и при организираните езикови обучения от Секретариата на ЕСМ. Членовете на НСММСНД винаги при нужда са получавали информация или съвет от прокурорите с богат опит в областта на международното сътрудничество, работещи в „Международния отдел“ на ВКП.

В няколко случая в периода членовете на Мрежата са се обръщали за оказване на помощ, отнасяща се до правното сътрудничество по наказателни дела към националния представител на Република България в Евроюст – г-жа Бисерка Стоянова и заместника на националния представител – г-жа Елка Ваклинова, както и към асистента на националния представител г-н Ивайло Илиев, като винаги е получавано бързо и ефективно съдействие от тяхна страна. Създадени са добри връзки и комуникация с членовете на Националното бюро в Евроюст и винаги при нужда същите оказват своевременна, бърза и ефективна помощ.

Комуникацията между членовете на Мрежата и служителите на Министерството на правосъдието, отговарящи за международното сътрудничество по наказателни дела, традиционно тече гладко и безпроблемно. Членовете на Мрежата своевременно са уведомявани за проведени заседания на Координационния комитет в областта на съдебното и полицейското сътрудничество по наказателно правни въпроси

(CATS), РГ „Електронно правосъдие“, както и на Работната група „Сътрудничество по наказателни правни въпроси“ /РГ COPEN/ чрез изпращане на съответните доклади от тези съвещания от българските представители. По този начин членовете на Мрежата получават важна информация относно това какви законодателни актове се обсъждат в ЕС и кои ще бъдат приети в областта на международното сътрудничество по наказателни дела. От МП са изпращани регулярно въпросници за попълване или за даване на мнение от членовете на Мрежата в областта на международното сътрудничество по наказателни дела, като мнението на членовете на Мрежата винаги е било вземано под внимание. При нужда ни е оказвано необходимото компетентно съдействие в областта на международното сътрудничество по наказателни дела. Членове на Мрежата често биват включвани в сформирани от министъра на правосъдието работни групи за изменение на различните закони, в които са закрепени международните инструменти за сътрудничеството по наказателни дела.

Следва да бъде акцентирано върху обстоятелството, че незаменим партньор на членовете на Мрежата в работата им в областта на международното сътрудничество продължава да бъде Националният институт на правосъдието. Във всички случаи на идентифицирана нужда от обучения в областта на международното сътрудничество, същите са били организирани и провеждани своевременно с активното участие и с подкрепата на НИП. Част от членовете на Мрежата имат статут на временни преподаватели в НИП и участват регулярно в провеждане на обучения в областта на прилагането на международните инструменти за сътрудничество по наказателни дела. Сътрудничеството между НСММСНД и НИП е ценен пример за обща отдаденост на професионализма, доверието и стремежа към по-ефективно правосъдие. Благодарение на обединените усилия се създава среда, в която знанията се споделят свободно, а добрите практики намират своя естествен път към развитие. Освен това НИП създава благоприятни условия за надграждане на знанията на членовете на Мрежата чрез осигуряване на тяхното участие в конференции или учебни посещения.

Членовете на Мрежата предвид на новоустановените модели на престъпно поведение и значителното увеличаване на кибер престъпленията, идентифицират нуждата от провеждане на обучение в областта на събирането и цененето на електронните доказателства в наказателното производство. Тази нужда се идентифицира и с оглед на обстоятелството, че **Регламент (ЕС) 2023/1543 на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2023 година** относно европейските заповеди за предоставяне и европейските заповеди за запазване на електронни доказателства в рамките на наказателните производства и за

изпълнението на наказания лишаване от свобода вследствие на наказателни производства влиза в сила на 18.08.2026 г.

Актуална е нуждата от организиране на серия от обучения, които да са интердисциплинарни и да включват в съдържанието си както разследване на компютърни престъпления и наказателно преследване на техните извършители, така и събиране на електронни доказателства по правилата на Регламент (ЕС) 2023/1543. Нужда от организиране и провеждане на серия обучения с цел популяризиране на различните правни инструменти за международно сътрудничество има и в областта на пробационните мерки и алтернативните санкции, обезпечаване на имущество и конфискация и популяризиране на електронните ресурси на страницата на ЕСМ с оглед старта на функционирането на изцяло обновения уебсайт на ЕСМ.

Както бе посочено по-горе изключително актуален е и въпросът за използването на изкуствения интелект в правосъдието. На 13.06.2024 г. бе приет Регламентът (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета за установяване на хармонизирани правила за изкуствения интелект, като разпоредбите на акта влизат в сила по различно време. Този европейски нормативен акт определя рамката за разработването, пускането на пазара, внедряването и използването на системи с изкуствен интелект (ИИ) в Европейския съюз. Основната му цел е да насърчи развитието на ориентиран към човека и надежден ИИ, като същевременно да осигури високо ниво на защита на здравето, безопасността и основните права на гражданите. Регламентът се прилага към всички ИИ системи, които се използват в ЕС, включително тези, разработени извън Съюза, ако резултатите от тях се използват в ЕС.

Членовете на Мрежата в изследвания период усилено продължиха да надграждат своите знания в областта на международното сътрудничество по наказателни дела и използването на различни дигитални платформи за обмен на международни инструменти за сътрудничество и събраните доказателства вследствие на изпълнението на европейски заповеди за разследване и молби за правна помощ. Членовете на Мрежата продължиха и ще продължат да осъществяват своята мисия като оказват помощ на колеги от страната и чужбина в областта на международното сътрудничество по наказателни дела, както и да добиват нови знания свързани с дигитализацията на правосъдието и използването на изкуствения интелект с оглед облекчаване на магистратите и предаването на тези знания на колегите си от България.

НСММСНД има всички предпоставки да продължи да се развива като стабилна, модерна и професионална структура, която обединява опит, компетентност и стремеж към усъвършенстване. Нейната бъдеща дейност ще надгражда вече постигнатото и ще създава нови възможности за

обучение, партньорства и практическа подкрепа в една постоянно трансформираща се дигитална среда. Разширяването на дейностите на Мрежата ще позволи по-ефективен обмен на експертиза, по-добра координация между институциите и по-висока степен на оперативност при работа по трансгранични казуси. Това развитие е от съществено значение за поддържането на високи професионални стандарти и за адаптирането към динамичните предизвикателства на съвременната правна среда.

17.04.2026 г.

Мариета Неделчева
Съдия в Окръжен съд - София
Национално лице за контакт
на НСММСНДРБ

Marieta
Nedelcheva
Marinova

 Digitally signed by Marieta
Nedelcheva Marinova
Date: 2026.05.12 12:55:20
+03'00'